

Provincie
Limburg

concept

Cultuur leeft in Limburg

vernieuwen

met oog voor

traditie

NOTA CULTUURBELEID

PROVINCIE LIMBURG

EN CULTUUR AGENDA 2000

JULI 1998

Cultuur lééft in Limburg

vernieuwen met oog voor traditie

Boekmansichting - Bibliotheek
Haringracht 415
1017 DP Amsterdam
Tel. 0243739

INHOUD

VOORWOORD

1. INLEIDING	1
1.1. Wat is cultuur	1
1.2. Trends	1
1.3. Onze ambitie	3
2. EEN STERKE REGIONALE CULTUUR	4
2.1. Onze wortels bewust	4
2.2. Cultuur is vernieuwen	7
2.3. Elkaar verrijken en inspireren	9
2.4. Cultuur overschrijdt grenzen	10
3. CULTURELE ONTWIKKELING	13
3.1. Vuur dat aan vuur ontstoken wordt	13
3.2. Cultuur is er voor iedereen	15
3.3. De toegang verbreed	17
4. DE CULTUUR AGENDA 2000	18
I De beleidskeuzes	18
1. Het Limburghuis	18
2. Cultuurvernieuwing	20
3. Centrum voor de amateurkunsten	22
4. De provinciale musea	25
5. De cultuurhistorische infrastructuur	26
6. Cultuureducatie en -participatie	29
II. Het instrumentarium	31
1. Naar een nieuw Cultuurplan en Kunstenplan	31
2. Naar een integraal beleidsinstrumentarium	32
3. Financiële aspecten	33

VOORWOORD

Voor u ligt de provinciale nota Cultuur Lééft in Limburg!

De commentaren, geleverd in de provinciale cultuurdebatten en de schriftelijke reacties op een eerder uitgebrachte discussieversie van deze nota, zijn erin verwerkt.

Deze nota wil een verdere stap zetten in de ontwikkeling van een provinciaal cultuurbeleid, zonder de pretentie te hebben hierover het laatste woord te spreken.

In deze nota leest u èn onze visie op cultuur in Limburg met een keuze van beleidsaccenten èn een aanzet tot een aanpak voor onze bijdrage aan de verdere cultuurontwikkeling.

Met deze nota staan we aan het begin van een proces dat door co-productie de vitaliteit van het culturele leven en klimaat èn de rijkdom van onze cultuur-historische omgeving in Limburg verder wil versterken.

Twee rollen dichten wij onszelf daarbij toe.

Allereerst ontwikkelen wij als provincie een eigen cultuurbeleid en stellen wij daarvoor middelen beschikbaar.

Als tweede willen wij in samenhang daarmee samenwerking faciliteren die bijdraagt aan het culturele leven en klimaat in de grote steden en regio's van onze provincie.

Ons beleid gaat uit van een actief cultuurbegrip. Het richt zich op het onderzoeken/onderwijzen, scheppen, beleven, koesteren en promoten van cultuur. Daarbij zoeken wij bewust inspiratie in de spanning en dynamiek tussen vernieuwing en traditie. De voorliggende nota werkt deze benadering uit en stelt de onderwerpen vast die wij de komende tijd op de Cultuur Agenda willen plaatsen. Wij spreken van een "agenda", omdat we ons zeer goed realiseren dat wij alleen samen met anderen cultuurbeleid inhoud kunnen geven. De Cultuur Agenda is een startpunt voor overleg, een proces van interactie, tussen producenten en consumenten van cultuurbeleid.

Dit interactieproces willen wij ook bevorderen door met de grote steden en regio's te komen tot cultuurvisies en actieprogramma's voor stedelijke en regionale cultuurontwikkeling.

Maastricht, juli 1998

I. INLEIDING

I.1. Wat is cultuur?

Er bestaan vele definities van cultuur. Wij doen geen poging hieraan onze definitie toe te voegen. Wij volstaan met de belangrijkste elementen van ons cultuurbegrip op te sommen als toelichting op de standpunten die wij daarna in deze nota uitwerken.

Cultuur omvat veel meer dan kunst met grote en kleine k en heeft ook met onze manier van leven te maken, zeker in Limburg met haar rijke culturele leven en tradities. Cultuur bevat alle uitingen en bronnen op het gebied van beeldende kunst, theater, letteren, drama, dans, muziek, muziek- theater, audiovisuele kunst, het culturele erfgoed, volkscultuur en historie. Van amateurs en van professionals.

Cultuur heeft in onze opvatting een aantal dimensies, waarin het brede karakter van ons cultuurbegrip tot uitdrukking komt. Een ruimtelijke: het gebied. Een temporele: de ontwikkelingen. En een sociale: groepen mensen met hun specifieke culturen. Daardoor is cultuur ook voortdurend in beweging en veranderen de opvattingen over cultuur. Sommige denkbeelden blijven bestaan, andere krijgen nieuwe uitingsvormen en betekenissen. Ons cultuurbegrip wil daarvoor open staan.

Cultuur veronderstelt en is zelf ook een permanent ontwikkelings- en bewustwordingsproces. Cultuur is actie en komt tot uitdrukking in onderwijs en onderzoek, het scheppen en het beleven van cultuur, het koesteren en verder ook in de promotie van cultuur.

Wanneer we spreken over regionale cultuur, dan bedoelen we elke uiting van cultuur, die zich manifesteert in deze provincie. Cultuuruitingen kunnen door amateurs of professionals worden gedragen en ze kunnen een lokale, regionale, nationale of zelfs internationale uitstraling hebben.

I.2. Trends

Cultuur en samenleving ontwikkelen zich en staan in een voortdurende wisselwerking. Het is belangrijk de trends in deze ontwikkeling in kaart te brengen. Dit maakt het mogelijk naar de toekomst te kijken, doelen daarin te bepalen en aan te geven langs welke wegen die doelen kunnen worden bereikt.

De vier belangrijkste maatschappelijke trends voor het Limburgse cultuurbeleid zijn volgens ons:

1. De renaissance van de regionale cultuur en identiteit

Er is sprake van een opbloeiende interesse voor de eigen regio en streek, voor haar geschiedenis, tradities en taal. Dit groeiend regionaal besef biedt tegenwicht aan culturele vervlakking onder invloed van de massamedia en verlies van identiteit door het vervagen van nationale grenzen. Tradities worden nieuw leven ingeblazen. De streektaal is een cultureel gegeven in de dagelijkse leefomgeving. Tegelijkertijd vormen de cultuur-historische waarden van Limburg ook de setting van een multiculturele samenleving. Dit is geen nieuw gegeven want juist de cultuur in Limburg is in de loop van eeuwen tot stand gekomen onder allerlei "vreemde" invloeden.

Vandaag de dag verandert ze nog steeds, vermengt zij zich met andere culturen. Maar ook zien we elementen van "onze" cultuur terug in andere culturen. Vlak over de grens en bij "nieuwkomers" in Limburg. Herkenning en erkenning van de waarde van verschillende culturen is de grondslag voor tolerantie. Deze openheid leidt tot een verrijking van de regionale cultuur en draagt daarmee bij aan het individuele bestaan en aan de kwaliteit van de samenleving als geheel. Al vormt de renaissance van de regionale cultuur een tegenwicht tegen de vervlakking van de commerciële massamedia, ze mag zich niet verliezen in nostalgie. Dat leidt tot stilstand juist daar waar beweging en het verleggen van grenzen de uitdaging vormt. De paradox is dat het koesteren en versterken van de regionale cultuur veronderstelt dat deze cultuur tegelijkertijd openstaat voor vernieuwing en toegankelijk is voor andere culturen.

2. Cultuur (onder)scheidt en overbrugt

In aansluiting op de voorgaande trend zien we dat cultuur niet alleen bij kan dragen aan regionale samenhang en identiteit. Kenmerkend voor cultuur is dat het mensen de mogelijkheid biedt zich te onderscheiden of zelfs af te scheiden van andere culturen. Dit gaat niet alleen op voor het onderscheid tussen de regionale cultuur en de "nieuwe" allochtone culturen. Ook binnen de regio kunnen culturele uitingen en de belangstelling voor cultuur ver uiteenlopen.

Uit het onlangs verschenen Trendrapport Limburg (april 1998) van het Provinciaal Bureau Welzijnsplanning blijkt een grote toename van culturen, sub-culturen en daarmee culturele verschillen. Eenvoudige scheidslijnen tussen jong en oud, vrouwen en mannen, Limburgers en Hollanders, binnen- en buitenlanders, zijn niet meer te trekken.

Zo is de belangstelling van een deel van de jongeren voor de regionale cultuur gering en storten zij zich als gabber of skater of anderszins in een van de vele subculturen van de jeugdcultuur. Andere jongeren worden via de amateurkunst en de muziek juist gegrepen door de tradities die op dat gebied bestaan.

Naast (onder)scheidend vermogen bergt cultuur de potentie in zich om bij te dragen aan samenhang en het overbruggen van scheidslijnen. Bijvoorbeeld, actieve en passieve participatie aan cultuur biedt mensen (waaronder ouderen en gehandicapten) de mogelijkheid sociaal isolement te doorbreken.

De sterke groei van het aantal ouderen met relatief veel vrije tijd zal naar verwachting leiden tot een nieuwe en in omvang toenemende vraag naar cultuur. Na de jeugdcultuur volgt de ontdekking van de *seniorencultuur*. Een actueel cultuurbeleid dient zich rekenschap te geven van deze ontwikkeling. Een toenemend punt van zorg is daarbij de toegankelijkheid van de actieve en passieve cultuurbeleving voor deze groepen. Veel ouderen en gehandicapten zijn in financieel opzicht weinig draagkrachtig. Kortom de cultuurparticipatie neemt toe in omvang en veelvormigheid, juist onder groepen burgers die in het verleden van cultuurbeleving uitgesloten leken.

Cultuurbeoefening slaat bruggen tussen deze mensen en de samenleving.

Tegen bovenstaande achtergrond zien we ook dat de gangbare tegenoverelkaarstelling van *amateuristische- en professionele kunstbeoefening* vervaagt. Amateurkunst bereikt steeds vaker professionele hoogten terwijl de professionele kunsten een inspiratiebron vormen voor amateurs. Ook plaveit amateuristische kunstbeoefening de weg naar een grotere appreciatie van het grote publiek voor de professionele kunsten. Wat dit laatste betreft blijkt uit herhaald onderzoek van het Provinciaal Bureau Welzijnsplanning dat het bezoek aan de podiumkunsten en musea in Limburg ten opzichte van de rest van Nederland nog een aanzienlijke groei kan doormaken.

3. Cultuur is steeds meer ook informatie

Onze samenleving wordt steeds meer een informatiemaatschappij. Mensen willen op de hoogte zijn en toegang krijgen tot allerlei vormen van informatie. De media spelen een steeds belangrijkere rol. Meer informatie is echter niet altijd ook meer cultuur, mensen worden vaak overvoerd met informatie. Ze vinden hun weg daarin niet meer en raken het spoor bijster. Aan de andere kant verschaft de informatiemaatschappij nieuwe toegangen tot cultuur. Zo kan niet alleen Het Louvre via internet "bezocht" worden, maar ook het Limburgs Museum heeft een hoog gewaardeerde entree via de elektronische snelweg. Naast beeld bieden ontwikkelingen op dit gebied wellicht ook voor een (streek)taal met haar dialecten en voor de ontsluiting van de archieven in onze provincie, nieuwe mogelijkheden.

4. Cultuur is een vestigingsfactor van belang en bron van bedrijvigheid

Cultuur draagt bij aan de economische ontwikkeling van Limburg. Een goede culturele infrastructuur en een levendig cultureel klimaat zijn als vestigingsfactoren van belang bij het aantrekken van nieuwe bedrijven en dragen bij aan de bedrijvigheid in de toeristische sector. Het belang van een sterke culturele profilering van onze provincie is ook vanuit economische invalshoek onderstreept. De aandacht voor de promotie van cultuur, vaak in relatie met toerisme, krijgt steeds meer betekenis.

1.3. Onze ambitie

De titel van deze nota - "Cultuur lééft in Limburg: vernieuwen met oog voor traditie" - onderstreept de grote betekenis van cultuur in Limburg en de noodzaak van een actief cultuurbeleid.

Cultuur constitueert traditie en vernieuwing. Cultuur is drager van historie en tradities en van het verzet daartegen. Cultuur is consonant en dissonant. Gelijktijdig bevat zij behoudende en vernieuwende elementen, bevordert ze continuïteit en verandering. Ons beleid steunt cultuur die wortelt in de samenleving en haar tradities en cultuur die zich daarvan onderscheidt en grenzen opzoekt en deze poogt te verleggen. Ons cultuurbeleid richt zich op de vitalisering van de Limburgse samenleving en zoekt daarbij naar samenwerking tussen culturen en overheden, tussen publiek en kunstenaars, tussen amateurs en professionals, tussen Limburgers en "nieuwe-komers". En verder ook tussen cultuur en andere beleidsterreinen en disciplines, zoals onderwijs, economie, landbouw, stadsontwikkeling en ruimtelijke ordening.

2. EEN STERKE REGIONALE CULTUUR

Een sterke regionale cultuur, die ook een inspiratiebron is voor vernieuwing.”

2.1. Onze wortels bewust

Het is belangrijk onze geschiedenis te kennen, te beseffen waar de wortels ervan liggen en de bronnen aan te spreken. Zo zijn we beter in staat te begrijpen hoe de huidige cultuur tot stand is gekomen. Belangrijke aangrijpingspunten zijn de historie van de regio, de streektaal, de monumenten en de cultuur-historische overblijfselen. Het gaat erom deze elementen van de regionale identiteit en het regionale profiel te leren kennen, te waarderen, te koesteren en te vernieuwen waar dat nodig is. In een wereld die steeds internationaler en globaler wordt, vormt onze regionale identiteit een goed ankerpunt. Cultuur geeft identiteit en profiel aan onze regio en zorgt ervoor dat deze interessant en aantrekkelijk is om in te wonen en te werken. Cultuur is geworteld in traditie, maar groeit er ook bovenuit of zet zich er juist tegen af.

Aandacht voor de regionale cultuur en identiteit biedt een goede basis voor het zelfbewust openstaan voor nieuwe invloeden en ontwikkelingen. Deze openheid uit zich in gastvrijheid voor "nieuwkomers" zodat zij zich in alle opzichten in Limburg thuis kunnen voelen.

Regionale geschiedenis

Wij bevorderen de kennis van onze regionale geschiedenis, waaronder in het bijzonder die van het dagelijks leven. Wij stimuleren dat, onder andere door het bevorderen van een *leerstoel regionale geschiedenis en cultuurhistorie* aan de Universiteit in Maastricht (zie hieronder), en door de ontwikkeling en kwaliteitsbevordering van de geschiedbeoefening in en over Limburg.

Het *Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap* (LGOG) met zijn secties heeft een grote ledenkring en een breed draagvlak bij de Limburgse bevolking. Mede op ons verzoek ontwikkelt het genootschap nieuwe activiteiten. Zo wil het LGOG meer mensen betrekken bij de studie van de Limburgse geschiedenis. Het is verder van plan de samenwerking met heemkunde-verenigingen en verwante organisaties te bevorderen, een educatieve dienst op te zetten en het onderzoek naar de recente geschiedenis van Limburg te intensiveren.

De vele historische verenigingen in Limburg willen zelf ook meer samenwerken. Er is in dit verband in opdracht van het LGOG een onderzoek verricht naar samenwerkingsmogelijkheden*. Hierdoor zijn talrijke gegevens beschikbaar gekomen over lokale "heemkundige" activiteiten. Die gegevens zijn de basis voor het verder ontwikkelen van plannen.

De Wet op de basisvorming en de toegenomen belangstelling voor omgevingsonderwijs bieden kansen voor een interdisciplinaire benadering. Voorstellen daartoe worden uitgewerkt door een breed samengesteld samenwerkingsverband bestaande uit onder andere het LGOG, het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg, de musea, de archiefdiensten, de bibliotheken, de universiteiten en andere onderzoeksinstituten in de Euregio. Verder ook de stichting Maaslandse Monografieën, de afdeling Limburgensia van de Stadsbibliotheek Maastricht, de vereniging Veldeke Limburg en natuurlijk de onderwijsinstellingen.

* *Het UVEE-ropport*

Regionale televisie is een medium dat veel mensen bereikt. Televisie biedt mensen die aan huis zijn gebonden een venster met uitzicht op de samenleving. Maar ook anderen voelen zich ertoe aangetrokken, omdat het een eigentijds medium kan zijn. Wij bevorderen de aandacht voor regionale geschiedenis ook via de (nieuwe) media. De voorstellen die in het hiervoren genoemde samenwerkingsverband worden ontwikkeld kunnen daarvoor als basis dienen. Het Limburgs Instituut voor Film- en Video Archief (LIFVA) heeft een inventarisatie van documentaire films en video's gemaakt. Die films en video's laten letterlijk zien hoe Limburg vroeger was. We bevorderen dat deze films en video's toegankelijk worden voor een breed publiek.

Het *Sociaal Historisch Centrum* voor Limburg bezint zich momenteel over zijn positie, mede in samenhang met de plannen voor het realiseren van een "*Limburghuis*". In dat verband kunnen verenigingen en instellingen hun samenwerking op het terrein van regionale cultuur, regionale geschiedenis en Limburgs landschap facilitair en inhoudelijk gestalte geven en verder ontwikkelen. We denken daarbij, naast het Sociaal Historisch Centrum, aan Veldeke Limburg, LGOG, archieven en Letterkundig Centrum Limburg. Het veld heeft inmiddels zelf het initiatief genomen voor een verdere ontwikkeling van deze samenwerkingsgedachte. Wij blijven in deze, mede via Symbiose, een stimulerende rol vervullen.

De *provinciale museumconsulent* (ondergebracht bij Symbiose) vervult vooral een rol voor de amateurverenigingen op historisch-museaal vlak en voor de oudheidkamers en streekmusea.

In *openbare bibliotheken* komen veel mensen. Bibliotheken kunnen dus ook worden benut om een groot en breed publiek aan te spreken. Wij bevorderen dat in bibliotheken activiteiten rond het thema "regionale geschiedenis" worden ontplooid en dat de regionale cultuur aandacht krijgt. Door tentoonstellingen bijvoorbeeld, maar ook door aansprekende voordrachten voor een breed publiek en door activiteiten met andere cultuurdisciplines.

Ook *archieven* vervullen een belangrijke rol bij het bevorderen van de belangstelling voor onze regionale geschiedenis. Specifieke, op het publiek gerichte activiteiten zullen wij op incidentele basis ondersteunen. Evenals initiatieven die gericht zijn op meer samenwerking tussen archieven onderling.

Bovendien kan de vernieuwing van de infrastructuur en ondersteuning van de openbare bibliotheken hierin een rol spelen.

De "Limburgcollectie"

Naast de archieven koesteren *provinciale musea* de relictten uit ons verleden en hebben zij ook als opdracht om ze toegankelijk en inzichtelijk te maken. Zo kunnen de lijnen van verleden naar heden aanschouwelijk worden gemaakt. Nadrukkelijk zullen de provinciale musea daarbij een rol vervullen. Het Bonnefantenmuseum voor de oude en hedendaagse kunst. Naar de toekomst van de collectie archeologie wordt een onderzoek verricht waarbij alle belanghebbenden zijn betrokken.

Het Industrion voor de geschiedenis van techniek en samenleving en het Limburgs Museum voor de Limburgse geschiedenis en volkskunde. Dat doen ze op een laagdrempelige manier met tentoonstellingen en speciale activiteiten, waarbij cultuur bij voorkeur in velerlei uitingsvormen wordt benut. Het museum dus als forum en arena. De musea schenken ook aandacht aan hun educatieve functie.

Daarbij is het goed ons te realiseren dat Limburg een achterstand heeft in de opbouw en het behoud van een collectie "openbaar cultuurbezit". De ontwikkeling van zo'n "Limburgcollectie" willen wij bevorderen. In dit verband vervult ook het *Restauratie-Atelier Limburg* een noodzakelijke rol en is het van belang dat het atelier in onze provincie zijn activiteiten (restauratie én opleiding) blijft ontplooien.

Binnenkort gaan we in een afzonderlijke nota verder in op ons museumbeleid.

Ook *foto, film* en *video* spelen een belangrijke rol in de cultuuroverdracht, vooral bij jongeren. In het nieuw te bouwen Limburgs Museum zijn voorzieningen opgenomen die aansluiten bij de activiteiten van het Limburgs Film- en Video-Archief. Dit museum heeft een traditie op het gebied van film & publiek.

Zorg voor monumenten

Onze provincie heeft veel monumenten. Zij zijn de fysieke uitingen van onze cultuurhistorie en dragen bij aan de vaak "internationale" uitstraling van Limburg. Wij willen die regionale cultuurhistorische eigenheid behouden en de kwaliteit van de gebouwde omgeving bevorderen.

De *monumentenzorg* is een belangrijk beleidsinstrument. Ze zorgt ervoor dat in onze dagelijkse leefomgeving het verleden transparant blijft.

Jaarlijks stellen we een aanzienlijk bedrag voor de instandhouding van monumenten beschikbaar. Tot dusverre dragen wij daarnaast nog op ad hoc basis extra bij als co-financier aan de uitvoering van grote restauratieprojecten.

Onderzoeken naar de mogelijkheden van *herbestemming van monumenten* vinden we van groot belang. Wij blijven die onderzoeken dan ook financieel ondersteunen. Bovendien willen we aan het provinciale monumentenbeleid meer bekendheid geven door bij restauratiewerkzaamheden steeds duidelijk de provinciale bijdrage te laten vermelden en op provinciale monumenten een provinciaal vignet aan te brengen.

In de *verdeling van rijksmiddelen* hebben we een regisserende rol waar het gaat om de rijksmonumenten. Dat geldt voor gemeenten die minder dan honderd rijksmonumenten of geen monumentenverordening hebben. Door het bundelen van budgetten op provinciaal niveau kunnen ook in kleine gemeenten relatief grote restauratieprojecten worden uitgevoerd. Wij stellen ten behoeve daarvan op voordracht van die gemeenten jaarlijks een Provinciaal restauratie uitvoeringsprogramma op. In het belang van een evenwichtig en samenhangend provinciaal monumentenbeleid streven wij naar een goede samenwerking met budgethoudende gemeenten.

We verruimen de faciliteiten voor *onderhoud aan monumenten* door het percentage van het provinciaal subsidie te verhogen. De provinciale monumentenverordening is daartoe onlangs aangepast. Wij zijn ook verantwoordelijk voor de aanwijzing van de rijksmonumenten van jongere bouwkunst en stedenbouw uit de periode 1850-1940. In 1998 zal de selectie van jongere bouwkunst in het gebied Midden-Limburg worden afgerond en een begin worden gemaakt met de selectie in het Limburgse Peelgebied.

Een belangrijke ondersteunende rol vervullen de door ons gesubsidieerde *Monumentenwacht* en het *Monumentenhuus*, die onder één dak nauw gaan samenwerken waardoor, met een extra financiële impuls, ook een betere coördinatie en een derde inspectieploeg worden gerealiseerd.

Het bodemarchief en cultuur-historische landschappen

Limburg is een provincie met een *archeologisch* gezien rijk gevulde bodem. Als uitvloeisel van de ratificatie van het verdrag van Malta is ons beleid erop gericht dit rijke bodemarchief zoveel mogelijk onberoerd te laten. Daar waar dit door projectontwikkeling onvermijdelijk is krijgt de archeologie al in de fase van de planvoorbereiding uitgebreide aandacht. Als gevolg hiervan leiden opgravingen bij grote projecten vaak tot nieuwe wetenschap over onze verre historie (denk aan de aanleg van de A-73 en het Grensmaasproject). We stellen een beleidsmedewerker archeologie aan. Deze krijgt als opdracht ons archeologiebeleid verder uit te bouwen.

De groeiende herwaardering van de natuur mag niet ten koste gaan van waardevol *cultuurlandschap*. Het Limburgse landschap heeft naast zijn "natuurlijke" waarden ook cultuurhistorische waarden. Een goede afweging vanuit beide perspectieven is belangrijk. Slechts op enkele plekken in Limburg is de samenhang tussen cultuurhistorische landschapspatronen en historische bebouwing bewaard gebleven. In talloze gevallen is het individuele bouwkundige relict nog intact, maar is het omringende cultuurlandschap in hoge mate veranderd. De aandacht blijft nog te vaak beperkt tot de bouwkundige overblijfselen. Middeleeuwse cultuurlandschappen zijn bijvoorbeeld zeer zeldzaam. In Limburg is in dat verband de zgn. kamponginning rondom Haler van groot belang. Een goed voorbeeld van een 19e eeuwse cultuurlandschap is het beschermde Griendtsveen. Hoe jonger het cultuurlandschap, hoe sterker de samenhang tussen bebouwing en cultuurlandschap. Denk bijvoorbeeld aan de verschillende mijnwerkerskolonies in de Oostelijke Mijnstreek.

Cultuurhistorisch erfgoed wordt in de regel bewaard vanwege de intrinsieke cultuur- en bouwhistorische waarde. Vaak kunnen cultuurhistorisch waardevolle landschapspatronen alleen nog maar aan de hand van de bouwkundige relicten worden getraceerd. De cultuurhistorische landschapselementen kennen in Limburg een bijzondere variëteit vanwege de relatief gezien lange geschiedenis en ook de langgerektheid van de provincie en de natuurlijke afwisseling in het landschap. Wij zullen extra aandacht besteden aan het behoud van het cultuurlandschap in Limburg. Mede geïnspireerd door het Verdrag van Malta zullen wij daartoe de provinciale cultuurhistorische hoofdstructuur aangeven en zo goed mogelijk beschermen. Het opstellen van een cultuurhistorische waardenkaart kan daarbij een rol vervullen.

De streektaal

Het Limburgs is in het kader van het Europese Handvest erkend als *streektaal*. Opvallend is de rijkdom aan dialecten binnen deze streektaal. Wij bevorderen dat het Limburgs als streektaal met haar dialecten in stand blijft als een levende taal. Activiteiten op het terrein van de streektaal moeten zich ook op jongeren gaan richten. Wij zullen onze aandacht daarvoor intensiveren en de aanstelling van een streektaalfunctionaris bevorderen.

Wij ondersteunen samen met Belgisch-Limburg de afronding van het Woordenboek Limburgse Dialecten.

2.2. Cultuur is vernieuwen

Met de titel van deze cultuurnota geven we aan nadrukkelijk ook aandacht te willen besteden aan vernieuwende cultuur, aan grensverleggende kunstvormen en aan nieuwe initiatieven.

Limburg wil een goed leef- en werkklimaat bieden aan kunstenaars, in aansluiting op het kunstvakonderwijs.

Theater

Wij willen meer steun geven aan projecten waardoor nieuw en jong talent grotere ontwikkelingskansen krijgt. We constateren bijvoorbeeld een gat tussen het vernieuwende theater van Het Kruis van Bourgondië en de grotere professionele theatergroepen, zoals bijvoorbeeld Het Vervolg. Wij stellen ons daarom voor perspectiefvolle theatergroepen, zoals De Federatie, te helpen deze kloof te overbruggen.

Dans

Dans was jarenlang een witte vlek op de culturele kaart van Limburg. Vooral de afgelopen twee jaar is daar verandering in gekomen. Nu werken we serieus aan de op- en uitbouw van een infrastructuur voor de dans. We denken daarbij aan een *bewegingswerkplaats* in Maastricht en een *samenwerkingsproject* in Heerlen met partners in de Euregio. We zullen dit project in de komende drie jaren nader volgen en onder meer ook bezien op de mogelijkheid dat dit initiatief landelijke betekenis krijgt.

In het Welzijnsfonds hebben we een bedrag van 100.000 gulden extra vrijgemaakt ten behoeve van de dans. We hebben een commissie van externe deskundigen ingesteld om de professionele dans in Limburg op de kwaliteit ervan te laten beoordelen.

Muziek

Tal van initiatieven op het vlak van *hedendaagse, eigentijdse muziek* zijn aan het ontkiemen. Ze voegen een vernieuwend, rol- en patroon doorbrekend element toe aan het Limburgse culturele palet. Kwalitatief zijn ze van goed niveau.

Een aantal *muzikale evenementen* heeft incidenteel van ons een subsidie ontvangen. Wij willen vier daarvan voor een periode van voorlopig vier jaar blijven subsidiëren: de Stichting Oude Muziek, de Stichting Samenwerkende Orgelvrienden, Scolarta en het Festival Religieuze Muziek. Zij hebben inmiddels aangetoond een bijdrage te kunnen leveren aan de diversiteit, variëteit en kwaliteit van het culturele aanbod in Limburg.

Daarnaast willen we nadrukkelijk ook muziekvormen voor jongeren, zoals de popmuziek weer stimuleren.

Beeldende kunst, vormgeving en letterkunde

De visuele kwaliteit van onze leefomgeving wordt onder andere sterk bepaald door de vormgeving van voorwerpen, gebouwen en kunstwerken. Hierbij spelen beeldkwaliteitsplannen van gemeenten en aandacht voor *architectuur* een belangrijke rol.

Wij stimuleren het inbrengen van *kunst* in onze omgeving. Deze moet eigentijds zijn, maar ook oog hebben voor kwaliteit en onze cultuurhistorische relictten. We doen dat door middel van het monumentenbeleid en door het creëren van subsidiemogelijkheden voor beeldende kunstenaars.

De vormgeving die niet direct met beeldende kunst in verband wordt gebracht en de *toegepaste kunsten* verdienen ook aandacht. Denk aan de glaskunst, de meubelkunst, de fotografie, de keramiek, sieraden en mode. Voor de vormgeving van onze toekomst moeten we nu investeren in ontwerpen en vormgeven.

Belangrijke impulsen gaan op dit gebied ook uit van de *Jan van Eijck academie*. De academie sluit aan op de praktijkstudie van beeldende kunstenaars, ontwerpers en theoretici. Steeds meer auteurs uit onze provincie krijgen landelijke erkenning voor hun literaire werk. Ook de belangstelling in Limburg van de *letteren* groeit. Via het Letterkundig Centrum Limburg, maar ook door middel van andere activiteiten, zoals het Poëziefestival Landgraaf en the Maastricht Poetry Nights, ondersteunen en bevorderen we de belangstelling voor de letteren.

2.3. Elkaar verrijken en inspireren

Limburg heeft een bruisend cultureel leven tot in alle uithoeken van de samenleving. Daarin komt de eigenheid van Limburg tot uitdrukking. Veel mensen houden zich met cultuur bezig (muziek, zang, toneel, dialect, cultuurbehoud, heemkunde en het schutterswezen). De vele amateurverenigingen zijn op lokaal niveau van onschatbare waarde, vooral ook voor de cultuuroverdracht aan jongeren. Zij geven de fakkel van de streekcultuur door. Vrijwilligers zijn daarbij van onschatbare waarde. Datzelfde geldt voor de koepelorganisaties.

Ons beleid heeft er mede toe bijgedragen dat de kwaliteit van de *amateuristische kunstbeoefening* verder is gegroeid in alle sectoren. In sommige gevallen is de kwaliteit daarvan zodanig toegenomen dat de grens met de *professionele kunsten* is vervaagd. Het is belangrijk de relatie tussen professionele en amateurkunst te blijven stimuleren. Een kruisbestuiving levert voor beide nieuwe vruchten op.

Amateuristische kunstbeoefening

Het is zaak dat ook de amateuristische kunstbeoefenaar steeds nieuwe uitdagingen vindt. Dat de jeugd actief bezig is met cultuur en senioren, maar ook (verstandelijk) gehandicapten daaraan kunnen deelnemen. We bevorderen *multidisciplinaire amateurproducties*, waarbij - bijvoorbeeld - theater en blaasmuziek zich in een gezamenlijk project kunnen profileren.

De facilitaire en professionele ondersteuning voor met name theater en muziek kan gebundeld worden in een te stichten *Centrum voor de Amateurkunsten*. Bij zo'n centrum zouden bijvoorbeeld betrokken kunnen worden de Limburgse Federatie voor Amateurtoneel, de Limburgse Bond van Muziekgezelschappen, de Limburgse Bond van Tamboerkorpsen, het Wereld Muziek Concours en Symbiose.

Blaasmuziek

Voor vernieuwingen op het gebied van de blaasmuziek stellen wij middelen ter beschikking. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van andere amateurkunsten. Ons beleid is bovendien gericht op het stimuleren van het *eigen initiatief* van de amateurorganisaties, mede door middel van kleinschalige amateurproducties. Wij zullen een commissie van deskundigen instellen om de artistieke kwaliteit van de voorgestelde projecten en ideeën te laten beoordelen. Die commissie zal regelmatig van samenstelling wisselen om een frisse kijk te behouden. Wij bevorderen dat de professionele kunsten en/of de kunstvakopleidingen gezamenlijke projecten ontwikkelen met de amateurkunsten.

Koren

Naast de harmonieën en fanfares zijn er talrijke koren. Ook zij bepalen het culturele gezicht van Limburg. Binnen de koorwereld zien we het fenomeen van vergrijzing en is er een leemte in de

opleidingsstructuur. In samenwerking met de plaatselijke muziekscholen en de Vereniging van Nederlandse Koren ontwikkelen we initiatieven, gericht op het doorgeven van onze stem aan de jeugd. We ontwikkelen al enige tijd initiatieven om de vergrijzing in de koorzang tegen te gaan. Dat doen we door het ondersteunen van stimulerende en kwaliteitsverbeterende activiteiten en door *koorscholing*, vooral gericht op het zingen door jonge mensen. Binnen de cultuureducatie krijgt de koorzang eveneens aandacht. In dat kader heeft de Adviescommissie vocale kunst het idee geopperd om het zingen op basisscholen te bevorderen. De Koorschool Limburg heeft inmiddels een samenwerkingsstructuur opgezet. Daarin nemen deel het conservatorium, de koorschool Kumulus en het VNK Limburg. We kijken nu naar de mogelijkheid om een koorscholingsstructuur voor de hele provincie tot stand te brengen.

Amateurtoneel

We hebben in Limburg een bruisend amateurtoneel met een lange traditie. We willen het karakter en de hoge kwaliteit behouden door middelen in te zetten voor de incidentele ondersteuning van projecten. Dit in goed overleg met de Limburgse Federatie voor Amateurtoneel. Bovendien willen we de samenwerking van het amateurtoneel met de Toneelacademie stimuleren.

Kunstvakonderwijs

Het kunstvakonderwijs in Limburg is een onmisbare voedingsbodem voor de culturele ontwikkeling van de regio. De ontwikkeling van de *tweede fase kunstvakvoorzieningen* door het Maastrichts conservatorium vinden we van groot belang voor de continuïteit en kwaliteit van de provinciale hoger onderwijs- en kennisinfrastructuur, maar ook voor de culturele infrastructuur. Dat geldt ook voor de *tweede fase regie-opleiding* (De Jekerstudio) aan de Toneelacademie Maastricht. Van groot belang voor het succes van het kunstvakonderwijs en voor de bijdrage daarvan aan het culturele klimaat is een goede verankering in de regio.

We bepleiten en stimuleren daarom de regionale verankering van de opleidingsinstituten op het terrein van de kunsten. Bovendien bevorderen we de netwerk- en circuitvorming van werkplaatsen, podia, festivals en andere culturele instellingen. In het bijzonder met het onderwijs.

Cultureel vliegwiel

De samenwerking tussen opleidings- en onderzoeksinstituten en de professionele kunsten enerzijds en amateurkunsten en volkscultuur anderzijds vormt als het ware een "*cultureel vliegwiel*" dat de gang houdt in een permanent proces van regionale culturele ontwikkeling.

2.4. Cultuur zonder grenzen

Limburg is omringd door buitenland. Toch hebben we dat gevoel vaak niet omdat er geen culturele grenzen zijn. De cultuurhistorische wortels groeien onder de landsgrenzen door. Onze eigen regionale cultuur is dan ook nauw verbonden met de cultuur van over de grens. Je kunt onze regionale cultuur vaak alleen begrijpen als je oog hebt voor het interregionale en internationale verleden van de provincie Limburg.

Grenzen overschrijden doen we trouwens dagelijks in Limburg. Internationale contacten worden op allerlei gebieden geïntensiveerd: zakelijk, toeristisch en in het dagelijks verkeer. Ook de inter-

nationale media spelen een steeds grotere rol in onze huiskamer. Cultuur in het algemeen krijgt een meer internationaal karakter. Culturen vermengen zich. Soms leidt dat tot vervlakking, soms ook tot verdieping en vernieuwing. Basis voor continuïteit vormen daarbij de cultuur en historie van onze regio. Oog daarvoor maakt het permanente proces van cultuurvernieuwing tot een creatief proces. Samenwerking met onze burens, waarmee wij belangrijke elementen van cultuur en historie delen, biedt extra uitdagingen en mogelijkheden.

Cultuur in Euregionaal perspectief

Wij willen Limburg een plaats geven in het Europa van nu en van de toekomst. In dat Europa krijgt de regio een steeds belangrijkere plaats. De eigen identiteit van een regio wordt voor een belangrijk deel bepaald door de cultuur. We zouden kunnen spreken van cultuurregio's in Europa. Die dimensie willen we uitbouwen door de grensoverschrijdende cultuurregio's in Limburg (noord, midden en zuid) een Europese toekomstoriëntatie te geven. Daarvoor is een grensoverschrijdende bundeling van krachten nodig, waarbij ook de voordelen van een geïntegreerde aanpak - cultuur, economie, onderzoek, stadsontwikkeling, toerisme - worden benut. Per gebied kunnen *Euregionale cultuurprojecten* worden ontwikkeld, zodat we de gemeenschappelijkheid en uitwisseling versterken. De Europese subsidiemogelijkheden op het terrein van cultuur bevorderen dit streven.

Ook in Vlaams/Zuid-Nederlands verband werken we aan een verdere uitbouw van de grensoverschrijdende samenwerking. Een aantal projecten heeft reeds plaatsgevonden of staat op stapel, zoals: grensoverschrijdende informatievoorziening, een symposium over de Monumentenwacht, Grafiek over de Grens II en een Korenontmoetingsdag. Het Land Nordrhein-Westfalen wil in zijn cultuurpolitiek ook het omringend buitenland betrekken. Wij willen daarin een rol gaan vervullen. De eerste besprekingen daarover hebben plaatsgevonden.

Wij zullen ook bezien in hoeverre met de ons omringende partners (Belgisch-Limburg en het Landschapsverband Rheinland) een gezamenlijke cultuurparagraaf kan worden opgesteld. We bestendigen de bestaande samenwerking in Vlaams/Zuid-Nederlands verband, in de Euregio Maas-Rijn en Rijn-Maas Noord en met het Landschapsverband Rheinland.

We zullen bevorderen dat onze culturele producten ook in het (omringende) buitenland de aandacht krijgen die ze verdienen. Dat er *cultuurexport en -uitwisseling* plaatsvindt.

Kunstvakopleidingen kunnen, behalve Limburg, ook de Euregio benutten als achterland voor het werven van aankomend talent, als afzetgebied en voor het realiseren van vernieuwing in hun opleiding.

Festivals

We willen onze Limburgse festivals nog beter gaan *bundelen en promoten* als cultuurevenementen en als toeristische producten. We willen ze uitbreiden naar steden in België en Duitsland en beschouwen ze als culturele ambassadeurs. In het bijzonder denken wij daarbij aan het stimuleren van de totstandkoming van een Limburgs zomerfestival, waarbij alle belangrijke festivals, producties en evenementen in de regio worden gebundeld in één gecoördineerd programma. Een aantal bestaande festivals zou in een netwerk meer met elkaar in verband gebracht moeten worden en, waar mogelijk aangevuld met activiteiten van bijvoorbeeld Opera Zuid, Limburgs Syphonie Orkest, Het Vervolg, Kruis van Bourgondië en met vergelijkbaar aanbod uit Belgisch Limburg, een gecoördineerde invulling voor de zomerperiode moeten krijgen.

Deze aanpak zou publicitair goed ondersteund moeten worden, zodat er ook een meerwaarde voor het toerisme gecreëerd wordt. Hieraan verbonden kan in de Euregio de publiciteit voor de culturele evenementen gezamenlijk worden opgezet.

In plaats van bundeling van bestaande festivals zou ook gekozen kunnen worden voor het ontwikkelen van een nieuw festival, al dan niet in Zuid-Nederlands verband.

Culturele uitwisseling

In ons internationale cultuurbeleid mogen we niet vergeten dat binnen verenigingen en culturele instellingen al veel grensoverschrijdende contacten bestaan zonder dat de overheid daar bemoeienis mee heeft, c.q. hoeft te hebben. Ze zijn op natuurlijke wijze gegroeid en spontaan ontstaan. We respecteren die contacten, ondersteunen ze in bijzondere gevallen.

Wij bevorderen dat er, bij voorkeur met gesloten beurzen, een *uitwisseling* op gang komt van Euregionale televisieprogramma's. Het betreft programma's van regionale televisie-omroepen met onderwerpen, die ook voor anderen in de Euregio interessant zijn. De in 1997 opgerichte EuregioMedia in Eupen bevordert de grensoverschrijdende contacten op het terrein van de informatievoorziening en -uitwisseling.

3. CULTURELE ONTWIKKELING

"Het bevorderen van culturele ontwikkeling door het stimuleren van cultuureducatie en cultuurparticipatie".

3.1. Vuur dat aan vuur ontstoken wordt

Wij zijn het product van onze cultuur. Cultuur is onze tweede natuur maar is niet van nature gegeven. We worden er vanaf onze geboorte door geplooid maar geven er tegelijkertijd steeds opnieuw vorm aan. Culturele opvoeding, cultuureducatie, maakt kinderen deelgenoot van de cultuur en stelt hen beter in staat zich ook in cultureel opzicht actief te ontwikkelen. Als bindend element in de gemeenschap vergroot zij de deelname aan de samenleving, maakt mensen ontvankelijker voor andere culturen.

Het is belangrijk dat kinderen vroeg in aanraking komen met cultuur, zowel actief als passief. Met toneel, (koor)zang, dans, musea, beeldende kunst, enzovoorts. In het verlengde van het gezin is de school de beste plaats voor cultuureducatie. Vanuit het provinciale cultuurbeleid kan in samenwerking met gemeenten, instellingen en scholen een wezenlijke bijdrage worden geleverd aan de cultuureducatie op scholen.

Cultuureducatie

Wij willen jongeren kennis laten maken met cultuur in al haar facetten om hen persoonlijk te verrijken, ontvankelijker te maken voor andere culturen en beter toe te rusten voor hun plaats in de maatschappij. Cultuureducatie, geïntegreerd in het onderwijs, is daarvoor een goed middel. Immers:

- Cultuureducatie verbreedt en verdiept kennis en vaardigheden. Is dus een verrijking van het onderwijsprogramma.
- Cultuureducatie bevordert de ontvankelijkheid voor andere culturen, draagt bij aan een beter wederzijds begrip en aan een schoolklimaat met aandacht voor de culturele achtergrond van leerlingen, hun interesses en leefwereld.
- Cultuureducatie maakt leerlingen bewuster van zichzelf in relatie tot hun culturele omgeving. Het stelt hen in staat kritischer keuzen te maken.

Nu investeren in cultuur op school zorgt ook voor optimale kansen van cultuur in de toekomst. Uit onderzoek van het Provinciaal Bureau Welzijnplanning (PBW) is gebleken dat er bij basisscholen veel draagvlak voor cultuureducatie is.¹ Belangrijk is dat kinderen zich ook bewust worden van de wortels van hun eigen, regionale cultuur. Ten onrechte in onze ogen ontbreekt in het reguliere geschiedenisonderwijs de aandacht voor de regionale historie vrijwel geheel. Wij dragen eraan bij dat ook daaraan aandacht wordt besteed. In de kerndoelen voor het basisonderwijs zal een goed fundament voor cultuureducatie moeten worden gelegd. Dat is primair een rijksverantwoordelijkheid. Het Instituut voor Leerplanontwikkeling ontwikkelt in het kader van het rijksbeleid een leerplan voor cultuureducatie, zowel voor het basis- als het voortgezet onderwijs. Cultuureducatie moet kunnen doorlopen van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs.

¹ PBW, 'Cultuureducatie Limburg, december 1996'.

Cultuureducatie is dus van groot belang in ons beleid. Hoofduitgangspunt is het stimuleren van de deelname van kinderen en jongeren aan culturele activiteiten. Cultuureducatie is een taak van meer dan alleen de scholen. De provincie Limburg ontwerpt samen met cultuurmakers, culturele centra, gemeenten, scholen en anderen een *provinciaal kunst- en cultuurprogramma*. Omdat uit het PBW-onderzoek vooral is gebleken dat scholen vaak behoefte hebben aan voordelige vervoersmogelijkheden bieden we daarvoor een speciaal vervoersplan aan.

Ons oogmerk is een belangrijke impuls te geven aan de scholen tot deelname aan activiteiten op het terrein van kunst en cultuur. De provincie neemt daarbij regietaken op zich. De Landelijke Organisatie voor Kunstzinnige Vorming (LOKV) adviseert. Projecten worden op provinciaal niveau beoordeeld, organisatie en secretariële ondersteuning zullen in opdracht van de provincie worden opgepakt, onder meer vanwege de raakvlakken met ander provinciaal beleid (jeugdbeleid). Daarnaast stimuleren wij op incidentele basis bijzondere projecten. Via de subsidieregeling voor organisaties van maatschappelijk belang stimuleren wij dat instellingen op lokaal niveau ondersteuning bieden bij de cultuureducatie.

In het kader van de Zuid-Nederlandse cultuurconvenant zullen de door het Rijk extra beschikbaar gestelde middelen worden ingezet voor het gezamenlijke project "*Drie in één*". Dit project is gericht op de ontwikkeling van een cultuureducatief aanbod van openbare bibliotheken en culturele instellingen aan het voortgezet onderwijs. De thema's die daarbij aan de orde komen, zijn: leesbevordering en leesplezier, literatuuronderwijs en informatie-onderwijs.

Cultuur voor jongeren

De beeldcultuur wordt steeds belangrijker voor jongeren, maar kan niet de plaats innemen van lezen. Wij willen bevorderen dat jongeren (blijven) *lezen*.

Cultuur wordt steeds vaker niet alleen op de traditionele podia gebracht, ook alternatieve locaties worden benut. Scholen kunnen ook als zo'n locatie fungeren, voor theatervoorstellingen en muziekkuitvoeringen bijvoorbeeld. Wij bevorderen in het kader van de voorwaarden bij subsidiëring dat ook voorstellingen en uitvoeringen in scholen plaatsvinden.

Ofschoon de kwaliteit voorop staat, kan cultuur ook problemen bespreekbaar maken. Bijvoorbeeld over pesten op school of ongewenste intimiteiten. Of over "andere" culturen. We hebben hiervoor aandacht gevraagd vanuit de regio. Pas afgestudeerde kunstenaars hebben ons initiatief opgepakt (SETH). Zij bieden nu cultureel maatwerk aan voor het bespreekbaar maken van problemen van jongeren bij jongeren.

Theater is de manier om kinderen met cultuur in aanraking te brengen. Het stimuleren van *jeugdtheater* blijft daarom belangrijk.

In het kader van de ondersteuning van de stichting Jeugd- en Jongerenorganisaties Limburg (JJOL) zullen we vragen om binnen de aangesloten organisaties specifieke projecten voor *cultuurparticipatie* te ontwikkelen. Die projecten zijn vooral gericht op het volwaardig participeren van jongeren in onze Limburgse samenleving.

Wij blijven bevorderen dat muziekvormen, zoals de *popmuziek*, die jongeren aanspreken, tot verdere ontwikkeling kunnen komen. We bevorderen in zijn algemeenheid dat de producenten van cultuur zich meer op jongeren gaan richten, daarvoor eigen, aansprekende middelen ontwikkelen en hen op alle niveaus meer betrekken bij de cultuur in Limburg.

3.2. Cultuur is er voor iedereen

Cultuur wordt steeds toegankelijker voor het grote publiek, is steeds minder een zaak voor een kleine elite. Ook de media dragen ertoe bij dat cultuur toegankelijker wordt. Daarin schuilt evenwel ook het gevaar van vervlakking.

Aan de andere kant zien we dat cultuurparticipatie soms een statussymbool is en beperkt blijft tot een elite. Alle vormen van cultuur moeten in beginsel voor iedereen toegankelijk zijn.

Tegelijkertijd beseffen we dat niet overal alles kan, dat keuzen gemaakt moeten worden en niet elke voorziening, in elk dorp aanwezig kan of hoeft te zijn. Cultuur, sociale samenhang en leefbaarheid zijn nauw met elkaar verbonden.

Cultuurparticipatie

Nu al moeten we rekening houden met de "mobiliteitsparadox": aan de ene kant een toenemend aantal mensen dat steeds mobieler wordt, aan de andere kant een grote groep mensen die cultuur vooral thuis in zijn stoel consumeert.

Ouderen en gehandicapten lijken uit mobiliteits- en kostenoverwegingen vaak veroordeeld tot laatstgenoemd alternatief.

Bezoekersaantallen van schouwburgen, musea en andere culturele instellingen blijven voortdurende aandacht vragen. De concurrentie van andere mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding wordt steeds groter. Bovendien worden mensen steeds kritischer en veeleisender in hun vrijetijdsbesteding. Culturele instellingen zullen een middenweg moeten vinden tussen: aan de ene kant laagdrempelig en voldoende attractief zijn, aan de andere kant niveau en kwaliteit bewaren; aan de ene kant de belangstelling van de gewone burger (blijven) trekken, aan de andere kant ook aandacht blijven besteden aan de vernieuwende aspecten van cultuur.

Musea

De musea zijn in de eerste plaats publieksinstellingen. Willen ze dat publiek behouden c.q. voor zich winnen, dan zullen ze concurrerend moeten zijn op de vrijetijdsmarkt. Daarnaast zijn musea collectie-instellingen: afstemming, behoud en beheer vragen aandacht. In de wetenschappelijke infrastructuur zullen musea ook steeds belangrijker worden. De aandacht voor ons cultuurbezit neemt toe. Bezoekers worden kritischer en willen actiever bij tentoonstellingen worden betrokken. Het museum is echter niet alleen een gebouw met een eigen collectie. In de toekomst zal veel aandacht uitgaan naar museale evenementen. We hechten daarom aan de *forum- en arena-functie* die musea kunnen vervullen in het veld van cultuurparticipatie.

Cultuur werkt

Cultuur is naast verschafter van amusement en ontspanning, ook verbonden met *werkgelegenheid*. Een goede culturele infrastructuur levert een belangrijke bijdrage aan een goed vestigingsklimaat en aan een versterking van de toeristische infrastructuur. Ook heeft cultuur belangrijke "spin-off-effecten" voor de horeca en middenstand, toeristische attracties, dienstverlening, infrastructurele voorzieningen en scholing.

De cultuur van Limburg onderscheidt zich en is een kansrijk thema voor *toerisme* in Limburg. Op basis van het huidige veelkleurige aanbod zijn nieuwe toeristische producten en arrangementen samen te stellen.

De Limburgse festivals vragen vooral wat de *vermarketing* betreft om meer aandacht. Daarvoor zullen ze mede gebruik gaan maken van professionele organisaties, zodat een goed product in cultureel en in economisch-toeristisch opzicht alle aandacht krijgt. Een betere spreiding van de festivals is gewenst. Het Orlandofestival kan bijvoorbeeld ook concerten verzorgen in kastelen elders in Limburg. In het kader van het Wereld Muziek Concours (WMC) kunnen ook optredens buiten Kerkrade worden georganiseerd, verspreid over de hele provincie.

Naast de festivals kent onze provincie een groot aantal kleinschalige culturele uitingen. Zij krijgen extra uitstraling, wanneer ze met elkaar in verband worden gebracht. *Thematisering* binnen een (sub)regio biedt daartoe nieuwe mogelijkheden, bijvoorbeeld in de combinatie: tuin-architectuur, archeologie, kastelen en molens.

We geven een incidentele financiële impuls aan (nieuwe) organisaties die een structurele bijdrage leveren aan de versterking van de culturele infrastructuur. Belangrijk criterium is dat wordt aangetoond dat de organisatie of het project, na een van tevoren bepaalde periode, op eigen kracht in stand kan worden gehouden. We bevorderen de samenhang en we verhogen de aantrekkingskracht van bestaande cultuurproducten en instituten. Wij beogen daarmee een betere vermarketing van wat Limburg aan cultuur te bieden heeft.

Bijzondere aandacht vraagt ook het *vrijwilligerswerk* dat vaak de kurk vormt waarop de regionale culturele initiatieven en evenementen drijven. In mei 1998 hebben we een conferentie georganiseerd over het vrijwilligerswerk. Dit druk bezochte evenement heeft een nieuwe impuls gegeven aan het vrijwilligerswerk.

Doelgroepen

Ouderen zijn zeer geïnteresseerd in cultuur. In het kader van het ouderenbeleid kunnen participatieprogramma's worden ontwikkeld. Dat is ook belangrijk vanuit een oogpunt van medische zorg, bijvoorbeeld in het kader van *reminiscentie-therapie*.

Voor *gehandicapten* is cultuur vaak ontspanning en uitdrukkingmiddel. Bovendien biedt cultuur voor hen een sociaal kader. Participatie van deze doelgroep aan cultuur willen we bevorderen.

Bij de integratie van *allochtonen* in onze samenleving kunnen, met respect voor ieders cultuur, cultuuruitingen een belangrijke rol vervullen. Ons college wil de actieve en passieve cultuurparticipatie van allochtonen in onze provincie bevorderen. In dat kader kan ook de wisselwerking tussen streekcultuur en allochtone cultuur een belangrijke rol vervullen. Culturele media zoals taal, literatuur, televisie, film en muziek spelen hierbij een belangrijke rol. Activiteiten van instellingen, maatschappelijke organisaties en organisaties die de culturele uitwisseling tussen de autochtone en allochtone culturen bevorderen willen we stimuleren.

Zo bevorderen wij dat er in 1998 een multicultureel jongerenfestival plaatsvindt. De doelstelling ervan is aandacht te vragen voor de problematiek van onderdrukking en discriminatie.

3.3. De toegang verbreed

Er is sprake van een enorme ontwikkeling in de informatietechnologie, die diepgaande en tegenstrijdige gevolgen heeft voor de cultuur. Er is een onvoorstelbare en nog steeds verdergaande toename van de hoeveelheid informatie in woord, beeld en geluid, vaak "gewoon" thuis beschikbaar.

Informatietechnologie versterkt de toegankelijkheid van en de informatie over cultuur. Die toegankelijkheid kan soms naar eigen inzicht en voorkeur vorm worden gegeven. Collecties van musea worden digitaal vastgelegd en op die manier voor een breed publiek toegankelijk gemaakt. Internet biedt een schat aan gegevens over cultuurhistorische collecties en culturele evenementen. Het biedt ook de mogelijkheid voor culturele en cultuurhistorische discussies. Voor het vastleggen van kennis over taal en cultuur.

Bibliotheekwerk in het informatietijdperk

Met Symbiose en de Provinciale Vereniging van Openbare Bibliotheken in Limburg vervullen wij een actieve rol in het *veranderingsproces* van het Limburgse bibliotheekwerk. Een belangrijke doelstelling daarbij is het bevorderen van de algemene toegang tot digitale informatie (publieke informatiefunctie), onder andere door media-educatie. Verder worden in het uitgebrachte advies "Een uitgelezen provincie?" (advies van de werkgroep bibliotheekwerk) de volgende taken in de discussie betrokken:

- . het vervullen van een actieve en stimulerende rol op dit gebied door het gehele bibliotheekwerk.
- . de adequate ondersteuning van het lokale bibliotheekwerk.
- . het stimuleren van informatietechnische ontwikkelingen (waaronder publieksinformatie en media-educatie).
- . het bevorderen van cultuureducatie.
- . het streven naar financiële ruimte binnen de beschikbare budgetten voor het mogelijk maken van innovatie.
- . het vervullen van een coördinerende rol bij het bevorderen van samenhang en netwerkvorming binnen het bibliotheekwerk, zowel intra- als interprovinciaal.

Regionale omroep zender van informatie

Regionale omroep is een *uitstekend toegankelijke podium* voor allerlei vormen van cultuur. Regionale omroep is bovendien een continue bron van informatie. Regionale radio en televisie dragen in belangrijke mate bij aan een goede op de regio gerichte informatievoorziening van de inwoners in onze provincie. Daarom hecht onze provincie zo'n groot belang aan een actuele regionale omroepvoorziening.

4. DE CULTUUR AGENDA 2000: OPMAAT NAAR HET NIEUWE CULTUURPLAN

De Cultuur Agenda 2000 bevat de concrete actiepunten voor het provinciale cultuurbeleid 1998 - 2000, als opmaat naar het nieuwe millennium. Ze anticipeert op de totstandkoming van een eerste provinciaal Cultuurplan en op de totstandkoming van een nieuw Kunstenplan van het rijk. In de komende periode zullen de actiepunten in overleg met het veld (de betrokken overheden, instellingen en organisaties) verder worden uitgewerkt en geconcretiseerd.

De Cultuur Agenda 2000 bevat twee onderdelen:

- I. de beleidskeuzes;
- II. het instrumentarium.

I. DE BELEIDSKEUZES

I. Het Limburghuis

Ontwikkelingen

Het palet van instellingen en verenigingen op het terrein van regionale cultuur is bont. Het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg, de provinciale musea, Veldeke Limburg, de archieven en bibliotheken, de Bond Heemschut, de Maasketen Jan van Eijck en talrijke amateurverenigingen, plaatselijke musea en oudheidkamers zijn op dit terrein actief.

Ze bestuderen de regionale geschiedenis, de volkskunde, de genealogie en het dialect. Ze leggen bestanden en archieven aan. Dragen hun kennis en inzichten uit door middel van publicaties, lezingen, lesbrieven, tentoonstellingen en andere activiteiten.

De belangstelling voor regionale cultuur groeit.

Het Trendrapport Limburg (april 1998) constateert dat mensen in een soort culturele gelaagdheid leven waarin ze het lokale en regionale koesteren, maar qua waarden en normen naar het Nederlands gemiddelde opschuiven en steeds meer grensoverschrijdend en globaal cultuuruitingen produceren en consumeren. Die gelaagdheid, die verwevenheid, biedt kansen. Zowel voor de regionale cultuur als voor de cultuuruitingen, die niet als zodanig worden beschouwd.

Die gelaagdheid en verscheidenheid komt ook tot uitdrukking in de hierboven genoemde instellingen. Ze biedt kansen aan een geïntegreerde aandacht voor cultuur. Aan een bundeling van potenties en kwaliteiten. Aan samenwerking vanuit een verscheidenheid aan invalshoeken, betrokkenheid, visie, inzet en mogelijkheden.

Tenslotte constateren wij dat de omvang van de werkzaamheden van de diverse (amateur)verenigingen zo groot is geworden dat deze niet langer alleen door vrijwilligers (bestuurders en anderen) uitgevoerd kunnen worden.

Beleidsdoelen

Wij willen in de eerste plaats het ontstaan bevorderen van een goed "resource-center" (steunpunt) voor de instellingen, (amateur)verenigingen en dergelijke die op het terrein van regionale cultuur werkzaam zijn. Zo'n bundeling kan leiden tot meer kwaliteit, continuïteit en effectiviteit, alsmede tot een betere bereikbaarheid. In onze visie zou dat moeten gebeuren in samenhang met een bundeling van de professionele inhoudelijke ondersteuning.

Dat kan door de inzet van consultants op het terrein van de musea, de streektaal en de regionale historie in dit steunpunt samen te brengen.

Ze ontwikkelen initiatieven in aansluiting op behoefte en mogelijkheden van de instellingen en verenigingen, die hun samenwerking in de vorm van het steunpunt gestalte geven. Het onderbrengen van de consultants binnen één gemeenschappelijk kader bevordert de ontwikkeling van een geïntegreerde visie en geïntegreerde activiteiten.

Daarnaast bieden de consultants ondersteuning aan de verenigingen en instellingen bij de realisatie van initiatieven en bij de overige taken en activiteiten.

Het bijeenbrengen van de consultants voor musea, streektaal en regionale historie zien wij als een uitstekend middel om op provinciaal niveau een goede inhoudelijke afstemming en de ontwikkeling van geïntegreerde projecten op basis van een gemeenschappelijke visie te stimuleren. Het samenwerkingsverband en de gezamenlijke facilitaire voorziening, waarbinnen deze beleidsdoelstelling wordt gerealiseerd, geven we "het Limburghuis" als werktitel mee.

Zo'n bundeling van krachten en potenties, waarbinnen het Limburghuis gestalte kan krijgen en positie kan bepalen, dient gebaseerd te worden op een zo breed mogelijk draagvlak bij de verenigingen en instellingen, werkzaam op het terrein van de regionale cultuur. Dit zal ons inziens in de bestuursvorm van het Limburghuis tot uitdrukking moeten komen.

Partners, rol provincie en actiepunten

Wij willen bevorderen dat de betrokken partijen een concreet voorstel ontwikkelen voor het Limburghuis, met een zo breed mogelijk draagvlak.

Die partijen zijn o.a. : het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg, het Limburgs Museum, de Vereniging Veldeke Limburg alsmede de talrijke amateurverenigingen, plaatselijke archieven, musea en oudheidkamers.

Zij allen hebben te kennen gegeven voorstander te zijn van een verdere afstemming en samenwerking, van gemeenschappelijke facilitaire voorzieningen en van een verdergaande professionalisering van de ondersteuning.

Ook een betrokkenheid van Symbiose bij de realisatie van het initiatief ligt in de rede, gezien de ontwikkel- en ondersteuningstaken die op dit moment op het terrein van regionale cultuur worden vervuld.

Als richtinggevend model kan de constructie van het Monumentenhuis als voorbeeld dienen.

Tijdpad

Wij gaan er vanuit dat de betrokken partijen in de loop van 1998 hun verkenningen afronden en een gezamenlijk voorstel doen. De voorbereiding voor een afstemming van taken en de realisatie van het Limburghuis kunnen dus nog in de loop van 1998 ter hand genomen worden.

Financiële aspecten

Het Limburghuis op een vergelijkbare wijze opzetten als het Monumentenhuis betekent in onze visie dat de betrokken partijen vanuit hun onderscheiden verantwoordelijkheid een eigen financiële, personele en beleidsmatige inbreng leveren.

Wij zullen bezien op welke wijze de museumconsulent en andere vormen van (facilitaire) dienstverlening van Symbiose een bijdrage kunnen leveren in het hier gepresenteerde concept van het Limburghuis.

Voor een ondersteuning gedurende de opstartfase van het Limburghuis zijn wij bereid onder nader overeen te komen voorwaarden (en bij voorkeur als co-financier) tijdelijk middelen ter beschikking te stellen aan het Limburghuis in oprichting. Wij denken daarbij aan een bedrag van maximaal f 175.000,- voor de opstartperiode.

2. Cultuurvernieuwing

Ontwikkelingen

Cultuur leeft vooral in een vitaal klimaat dat kansen biedt en stimuleert tot vernieuwing, verjonging en interactie. Voor een goede ontwikkeling van dit klimaat zal aan een aantal voorwaarden voldaan moeten zijn.

Hiertoe behoren goede productievoorzieningen, goed kunstvakonderwijs in de regio en de aansluiting daarvan op de beroepspraktijk, een optimale publieksparticipatie, samenwerking tussen verschillende cultuurdisciplines en tussen amateurs en professionals. Tegenwoordig vormen deze voorwaarden het vliegwiel van een vitaal cultureel klimaat.

Wij signaleren de volgende belangwekkende ontwikkelingen binnen het culturele klimaat van Limburg.

De dans begint "vaste voet" aan de grond te krijgen door middel van de werkplaatsvoorziening in Maastricht en het recente initiatief in Heerlen voor een Euregionaal dansgezelschap.

Ook de werkplaats op het gebied van theater ontwikkelt zich gunstig. Er ontbreekt nog een werkplaats op het terrein van de hedendaagse muziek.

Er is sprake van nieuwe, toonaangevende initiatieven op het terrein van hedendaagse muziek, zoals de stichting Intro en Ensemble Contrait. Op het terrein van populaire muziek onderneemt de stichting Popmuziek Limburg belangwekkende, jongeren aansprekende initiatieven.

De blaasmuziek en de koormuziek staan in Limburg op een zeer hoog peil en streven tegelijkertijd naar verjonging en verbetering van de scholingsstructuur.

Het aantal uitstekende podiumkunstgezelschappen groeit en zoekt eveneens naar voldoende aanwas van jong talent.

De hoogwaardige kunstvak-onderwijsinstellingen vormen een hoeksteen van de culturele infrastructuur in deze regio, maar staan onder druk als gevolg van de fusiebewegingen in het hoger onderwijs. Hun rol en betekenis, ook voor de amateurkunsten, nemen toe.

Zowel beeldende kunst als architectuur spelen in toenemende mate een rol in de kwaliteit van onze leefomgeving. Tot dusverre beperkt het provinciale beleid zich tot het terrein van de beeldende kunst.

De aandacht voor de dialecten in onze provincie neemt toe, mede als gevolg van de door ons bevorderde Europese erkenning van het Limburgs als streektaal. Daarnaast constateren wij dat het aantal auteurs uit Limburg dat ook landelijk erkenning geniet voor hun Nederlandstalige literaire werk, de laatste jaren sterk is gegroeid.

De regionale activiteiten op het gebied van foto, film en video ontberen nog de aandacht van een breed publiek. Een uitzondering vormt de toegenomen aandacht voor cultuurhistorische tijdsdocumenten.

Beleidsdoelen

Wij willen bijdragen aan het realiseren van goede voorwaarden voor een vitaal cultuurklimaat in Limburg dat een goede conditie vormt voor vernieuwende initiatieven.

Tegen de achtergrond van de hiervoor gesignaleerde ontwikkelingen stellen wij ons de volgende doelen te bevorderen:

De totstandkoming van een goede dansinfrastructuur en een goed dansproductieklimaat in Limburg.

De realisatie van een werkplaats voor hedendaagse muziek.

Een versterking van de scholingsstructuur in blaasmuziek en de koormuziek, zodat zij voldoende uitdagingen blijven bevatten die vooral ook de jeugd aanspreken.

De bestaande kunstvak-onderwijsinstellingen moeten voor Limburg behouden blijven en verder ontwikkeld worden, onder andere door het realiseren van een tweede fase regie-opleiding. Wij willen mogelijkheden creëren voor bestaande gezelschappen om afgestudeerden van deze opleidingen te engageren.

De aandacht en ruimte voor beeldende kunst als bijdrage aan de kwaliteit van onze dagelijkse leef- en werkomgeving willen we vergroten.

Wij willen de aandacht voor onze streektaal als uniek element van de Limburgse cultuur intensiveren. Zonder de aandacht voor de Nederlandstalige (Limburgse) literatuur te veronachtzamen.

Tenslotte willen we kansen bieden aan nieuwe, sprankelende initiatieven, die een wezenlijke bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van het culturele klimaat in onze provincie.

Partners, rol provincie en actiepunten

Wij bevorderen de synergie en de samenwerking tussen de bestaande culturele instellingen en initiatieven in Limburg door het mede mogelijk maken van een onderzoek naar het draagvlak en de kansen voor een consortiummodel (Birminghammodel). Dit model beoogt de programmering, afstemming en promotie van de betrokken instellingen en initiatieven vorm te geven waardoor met name de relatie met het publiek wordt verbeterd.

De bestaande kunstvak-onderwijsinstellingen moeten met ontwikkelingskansen voor Limburg behouden blijven. In onze onderhandelingen met het Rijk zullen wij daaraan onverkort vasthouden.

Ter bevordering van de realisatie van een Euregionaal dansgezelschap zijn wij bereid om voor de jaren 1998 tot en met 2000 middelen beschikbaar te stellen voor het Eu-Regio Danse project. Voorwaarde is dat de gemeente Heerlen zorgdraagt voor de co-financiering, dat er garanties komen voor de medewerking van voldoende Nederlandse choreografen en dansers en dat het project in Heerlen wordt gevestigd.

Onderdeel van een goede dansinfrastructuur is naar onze opvatting ook een bewegingswerkplaats van een goede kwaliteit en met voldoende (lokaal) draagvlak.

Wij zullen de kwaliteit van de dansproducties laten beoordelen door een inmiddels ingestelde commissie.

Wij zullen een initiatief voor een werkplaats ten behoeve van hedendaagse muziek, dat op voldoende draagvlak kan bogen, stimuleren.

Wij stellen voor vernieuwende projecten op het terrein van de blaas- en koormuziek incidenteel een extra budget beschikbaar.

Daarnaast stimuleren wij opname van kwalitatief goede, bestaande en nieuwe initiatieven en projecten in het Kunstenplan van het Rijk.

Tijdpad

Wij willen dit beleid reeds in 1998 in gang zetten. In de komende jaren zullen concrete onderdelen in overleg met betrokkenen verder worden uitgewerkt en nadere voorstellen aan de orde komen.

Financiële aspecten

Voor de realisatie van dit beleid zetten wij de middelen op de cultuurbegroting in. Aanvullend is vanaf 1998 binnen het Welzijnsfonds extra ruimte gereserveerd voor de realisatie van nieuwe initiatieven.

3. Centrum voor de amateurkunsten

Ontwikkelingen

Limburg kent een zeer rijke traditie op het terrein van de amateurkunsten. Men treft er alle soorten disciplines, verenigingen en gezelschappen aan. De kwaliteit van de amateurkunsten is bijzonder hoog en in een aantal disciplines (koren, blaasmuziek) zijn ze toonaangevend voor heel Nederland.

Als gevolg van de hoge kwaliteiten van de amateurkunsten ontstaan regelmatig initiatieven die doorgroeien naar de semi-professionele kunsten. Daardoor is steeds vaker sprake van samenwerking tussen amateur- en professionele kunsten.

Vanuit de amateurkunsten is behoefte geuit aan een bundeling, en daardoor verbetering, van de facilitaire ondersteuning, met name op het gebied van de secretariële en administratieve werkzaamheden. De omvang en intensiteit van die werkzaamheden zijn dusdanig geworden dat deze niet langer alleen door vrijwilligers uitgevoerd kunnen worden.

Steeds vaker geven culturele "ondernemers" (organisatoren van festivals en concoursen, podia, gezelschappen) te kennen dat zij, mede als gevolg van de groeiende belangstelling voor de kunsten en kunstmanifestaties, de opzet, marketing, promotie en logistieke organisatie op een hoger en meer professioneel peil willen brengen.

Aan de provinciale organisaties op het terrein van de amateurkunsten worden ook op het gebied van beleidsontwikkeling steeds hogere eisen gesteld, ook vanuit het netwerk van landelijke koepelorganisaties.

Beleidsdoelen

Wij willen in de eerste plaats het ontstaan bevorderen van een goed "resource-center" (steunpunt) voor de verenigingen en gezelschappen op het terrein van de amateurkunsten. Zo'n bundeling kan naar analogie van "het Limburghuis" leiden tot meer kwaliteit, continuïteit en effectiviteit, alsmede tot een betere bereikbaarheid. In onze visie zou dat moeten gebeuren in samenhang met een bundeling van de professionele inhoudelijke ondersteuning.

Dat kan door de inzet van consultants op het terrein van theater, muziek, festivals en audiovisuele media in dit steunpunt samen te brengen.

Ze ontwikkelen initiatieven in aansluiting op behoefte en mogelijkheden van de instellingen en verenigingen, die hun samenwerking in de vorm van het steunpunt gestalte geven. Het onderbrengen van de consultants binnen één gemeenschappelijk kader bevordert de ontwikkeling van een geïntegreerde visie en geïntegreerde activiteiten.

Daarnaast bieden de consultants ondersteuning aan de verenigingen en instellingen bij de realisatie van initiatieven en bij de overige taken en activiteiten.

Het bijeenbrengen van de hiervoren genoemde consultants zien wij als een uitstekend middel om op provinciaal niveau een goede inhoudelijke afstemming en de ontwikkeling van geïntegreerde projecten op basis van een gemeenschappelijke visie te stimuleren.

Het samenwerkingsverband en de gezamenlijke facilitaire voorziening, waarbinnen deze beleidsdoelstelling wordt gerealiseerd, geven we "Het Centrum voor de Amateurkunsten" als werktitel mee.

Zo'n bundeling van krachten en potenties, waarbinnen het Centrum gestalte kan krijgen en positie kan bepalen, dient gebaseerd te worden op een zo breed mogelijk draagvlak bij de verenigingen en instellingen, werkzaam op het terrein van de amateurkunsten. Dit zal ons inziens in de bestuursvorm van het Centrum tot uitdrukking moeten komen.

Partners, rol provincie en actiepunten

De koepelorganisaties voor amateurkunsten (de Limburgse Bond van Tamboerkorpsen, de Limburgse Federatie van Amateurtoneel, de Verenigde Nederlandse Koren, afdeling Limburg, de Limburgse Bond van Muziekgezelschappen) hebben inmiddels in samenspraak met ons het initiatief genomen voor een nader overleg over een structurele vorm van samenwerking. In dat overleg zijn de betrokken partijen tot een aantal vaststellingen gekomen:

- er is behoefte aan bestuurlijke samenwerking;
- er is behoefte aan een centrum dat ondersteunend, stimulerend en initiërend kan optreden in dienst van een kwaliteitsuitbouw van de amateurkunsten;
- er is behoefte aan een centrum dat specifiek op het terrein van kunst en cultuur actief is en ook landelijk gezien het gezicht kan vormen voor de stimulering van kunst en cultuur in deze provincie;
- er is in de cultuureducatie behoefte aan provinciale coördinatie van deze activiteiten en aan een vast aanspreekpunt;
- er is behoefte aan een permanente administratieve ondersteuning en aan een structureel bereikbaar informatiepunt.

Geconcludeerd kan worden dat bij partijen behoefte bestaat aan de realisatie van een Centrum voor de Amateurkunsten.

Naast de hiervoren genoemde partijen kunnen mogelijk ook nog anderen bij de verdere ontwikkeling van het initiatief betrokken raken.

Wij willen bevorderen dat de betrokken partijen een concreet voorstel ontwikkelen voor het Centrum voor de Amateurkunsten met een zo breed mogelijk draagvlak.

Ook een betrokkenheid van Symbiose bij de realisatie van het initiatief ligt in de rede, gezien de ontwikkel- en ondersteuningstaken die op dit moment op het terrein van kunst en cultuur worden vervuld.

Als richtinggevend model kan de constructie van het Monumentenhuis als voorbeeld dienen.

Tijdpad

Wij gaan er vanuit dat de betrokken partijen in de loop van 1998 hun verkenningen afronden en een gezamenlijk voorstel doen. De voorbereiding voor een afstemming van taken en de realisatie van het Centrum voor de Amateurkunsten kunnen dus nog in de loop van 1998 ter hand genomen worden.

Financiële aspecten

Het Centrum op een vergelijkbare wijze opzetten als het Monumentenhuis betekent in onze visie dat de betrokken partijen vanuit hun onderscheiden verantwoordelijkheid een eigen financiële, personele en beleidsmatige inbreng leveren.

Wij zullen bezien op welke wijze de consultants en andere vormen van (facilitaire) dienstverlening van Symbiose een bijdrage kunnen leveren in het hier gepresenteerde concept van het Centrum voor de Amateurkunsten.

Voor een ondersteuning gedurende de opstartfase van het Centrum zijn wij bereid onder nader overeen te komen voorwaarden (en bij voorkeur als co-financier) tijdelijk middelen ter beschikking te stellen aan het Centrum in oprichting. Wij denken daarbij aan een bedrag van maximaal f 175.000,- voor de opstartperiode.

4. De provinciale musea

Ontwikkelingen

De realisatie van de drie provinciale musea nadert zijn voltooiing. Daarmee wordt de bouwfase afgesloten.

In de komende tijd zal vooral de exploitatie van de musea aandacht vragen. Daarbij is het de uitdaging om een goed evenwicht te vinden tussen de bedrijfseconomische en de inhoudelijke componenten.

Daarnaast opereren de musea steeds meer op een dynamische markt voor vrijetijdsbesteding. Hiervan geven de musea zich steeds meer rekenschap, hetgeen onder meer tot uitdrukking komt in het opstellen van marketing- en ondernemingsplannen.

Ook proberen de musea door middel van een vernieuwde presentatie van hun collecties de toegankelijkheid voor een groter (regionaal) publiek te verbeteren. Hetzelfde geldt voor de steeds belangrijker wordende educatieve functie van musea. Bovendien hebben de provinciale musea een grote potentie als fora en kristallisatiepunten voor de cultuurbeleving in brede zin.

Beleidsdoelen

Wij streven de komende tijd naar het vinden van een goed evenwicht tussen de bedrijfseconomische en de inhoudelijke ontwikkeling van de provinciale musea.

De gemeenten hebben een belangrijke rol vervuld bij de bouw van de provinciale musea. Wij willen mogelijkheden onderzoeken, waardoor het voor gemeenten aantrekkelijk wordt om ook betrokken te zijn bij de ontwikkeling van het provinciale museum in hun stad. Wellicht dat in dit verband ook keuzes in het provinciale beleid richting gemeenten aan de orde zijn.

Vanouds participeert het rijk in de exploitatie van musea met een bovenregionaal belang, waaronder de voormalige rijksmusea. Een dergelijke participatie door het rijk in musea in Limburg met een bovenregionale betekenis is tot dusverre achterwege gebleven. Het is ons streven om het rijk te bewegen ook (naar evenredigheid) de bijdrage vanuit Limburg aan de nationale museale ontwikkeling, materieel te ondersteunen.

Ter nadere uitwerking van dit agendapunt stellen wij een nota Provinciale Museumbeleid op.

Partners, rol provincie en actiepunten

Als partners in ons museale beleid zien wij natuurlijk in de eerste plaats de drie provinciale musea en de steden waarin deze zijn gevestigd.

Daarnaast streven we naar een grotere betrokkenheid van het rijk bij de exploitatie en ontwikkeling van de provinciale musea.

De nota Provinciaal Museumbeleid baseren wij mede op de ondernemingsplannen van de drie provinciale musea en op de uitkomsten van de ingestelde onderzoeken op het punt van de archeologie-collectie in het Bonnefantemuseum en de Wiebengahal.

In deze nota zullen wij concrete actiepunten op het terrein van het provinciale museumbeleid opnemen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de promotie/vermarketing.

Tijdpad

De bouw van het Limburgs Museum wordt in 1999 voltooid. Medio 2000 gaat dit museum open.

De behandeling van de nota Provinciaal Museumbeleid zal in november 1998 in Provinciale Staten plaatsvinden. Daarbij komen ook de exploitatie en de ontwikkeling van de afzonderlijke provinciale musea, de collectie archeologie en de Wiebengahal aan de orde.

Financiële aspecten

De financiële aspecten van de exploitatie van de drie provinciale musea komen aan de orde in de nota Provinciaal Museumbeleid. Vooruitlopend daarop hebben Provinciale Staten in 1998 het Bonnefantenmuseum eenmalig f 1 miljoen extra provinciaal subsidie beschikbaar gesteld.

We proberen het financiële draagvlak voor de provinciale musea te verbreden door de financiële betrokkenheid van rijk, gemeenten en sponsoren te bevorderen.

5. De cultuurhistorische infrastructuur

Ontwikkelingen

Monumenten en bodemvondsten worden in toenemende mate gezien als onderdeel van een meer elementen omvattende cultuurhistorische infrastructuur. Deze elementen zijn: de bebouwde omgeving, het cultuurhistorische landschap, de architectuur, de cultuurtoeristische waarde. De cultuurhistorische infrastructuur bepaalt mede de kwaliteit van onze leefomgeving.

Daarmee gaat de cultuurhistorische infrastructuur een steeds zwaardere rol vervullen in de belangenafweging in het kader van de ruimtelijke ordening. Dit gezichtspunt is door Nederland onderschreven door middel van de ratificatie van het Verdrag van Malta.

Vanuit dit algemene kader kunnen op onderdelen een aantal ontwikkelingen worden geschetst. In het autonome provinciale monumentenbeleid vindt een verschuiving van de aandacht plaats van restauratie naar preventief onderhoud. Provinciale Staten hebben in lijn hiermee de provinciale subsidieregeling aangepast.

Bovendien hebben wij het mogelijk gemaakt dat de Monumentenwacht Limburg vanaf 1999 over een grotere inspectiecapaciteit kan beschikken.

De infrastructuur op het terrein van de monumentenzorg is nog steeds in ontwikkeling. Het Monumentenhuis is in 1997 van start gegaan als koepel van een aantal particuliere Limburgse monumentenorganisaties. Bovendien coördineert het Monumentenhuis het Regionale Opleidingsproject Limburg voor restauratie-ambachtslieden.

Door het rijk wordt de wijze waarop in Limburg aan het Monumentenhuis vorm wordt gegeven als voorbeeld gezien voor de wenselijke landelijke ontwikkeling. Wij verwachten dat het rijk hierin in de toekomst mede aanleiding ziet voor een blijvende decentralisatie van nu nog landelijke taken.

De provincie stelt in het kader van het Besluit Rijksregeling Restauratie Monumenten op het terrein van de monumentenzorg jaarlijks een programma op. Op grond van dit programma worden de rijksmiddelen voor restauratie planmatig ingezet.

Deze regeling voorziet onvoldoende in de restauratiebehoefte van met name de grote rijksmonumenten in onze provincie. Hiervoor heeft de provincie nadrukkelijk aandacht gevraagd bij het rijk. Dit heeft erin geresulteerd dat het rijk naar verwachting substantieel extra middelen beschikbaar zal stellen voor de zogenaamde "megakanjers" (momenteel is sprake van een extra bedrag van f 1,1 miljard landelijk). Consequentie van deze ontwikkeling is dat de restauratie van een aantal grote projecten in onze provincie op korte termijn mogelijk wordt. Daarbij zal tegelijkertijd een toenemend beroep gedaan worden op een provinciale bijdrage.

In het ruimtelijk omgevingsbeleid spelen cultuurhistorische en beeldende waarden in toenemende mate een rol. De inbreng van cultuurhistorische waarden in het ruimtelijk ordeningsproces vraagt om een aangepast instrumentarium (cultuurhistorische waardenkaarten) ter ondersteuning van een goede afweging van cultuurhistorische waarden ten opzichte van andere belangen.

Archeologie vraagt om meer aandacht. Die aandacht betreft in de eerste plaats de opgravingen. Naar verwachting zal het aantal opgravingen toenemen als gevolg van grote infrastructurele werken, zoals het Grensmaasproject en de A-73-noord. In de tweede plaats betreft die aandacht het bewaren en beheren van de vondsten. Onderscheid moet worden gemaakt in de taken van het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten en de museale taken.

Beleidsdoelen

Wij vinden dat in het ruimtelijk ordeningsproces een evenwichtige afweging moet kunnen plaatsvinden tussen cultuurhistorische en andere waarden en belangen. Wij zullen daartoe beleid ontwikkelen.

De positie van de monumentenzorg in de cultuurhistorische infrastructuur vraagt in toenemende mate om een integrale visie en een belangenafweging op provinciaal niveau.

Wij willen een verschuiving laten plaatsvinden van restauratie naar preventief monumentenonderhoud.

De grootschalige restauratieprojecten vragen om gezamenlijke inspanningen van rijk, gemeenten, particulier initiatief en provincie.

Partners, rol provincie en actiepunten

De partners in de verdere ontwikkeling van een cultuurhistorische infrastructuur zijn talrijk: rijk, gemeenten en particuliere monumentenorganisaties.

De provincie vervult belangrijke medebewindstaken, die zijn afgeleid van het Besluit Rijkssubsidiëring Restauratie Monumenten.

Een verdergaande decentralisatie van rijkstaken en het versterken van de provinciale rol bij de verdeling van de rijksmiddelen zijn onontbeerlijk, omdat in toenemende mate een integrale visie en belangenafweging op provinciaal niveau wordt gevraagd. Wij zullen ons daarvoor blijven inzetten.

Preventief onderhoud en het opstellen van restauratieplannen door eigenaren van woonhuizen en boerderijen bevorderen wij door middel van de provinciale subsidieregeling en door het uitbouwen van de rol van de Monumentenwacht.

Wij blijven het Monumentenhuis gedurende de opstartfase financieel ondersteunen. Daarbij gaan wij er vanuit dat het Monumentenhuis na de opstartfase van drie jaar als zodanig geen structureel provinciaal subsidie meer nodig heeft, omdat de dienstverlening aan gemeenten en/of anderen voldoende inkomsten genereert. Het werkingsgebied van het Regionaal Opleidingsproject Limburg willen wij verder verbreden. Wij bevorderen structurele rijkssubsidiëring daarvoor en een toekomstige inbedding in een reguliere opleidingsstructuur.

Bij grootschalige restauratieprojecten nemen wij onze verantwoordelijkheid als coördinator op provinciaal niveau die verschillende beleids invalshoeken (zoals cultuur, economie en ruimtelijke ordening) en partijen (eigenaar, rijk, gemeenten) bijeen brengt om gezamenlijke inspanningen te realiseren.

Wij zullen bij de provincie een beleidsmedewerker archeologie aanstellen die tot opdracht krijgt het beleid op dit onderdeel verder uit te werken. Wij plaatsen de verdere ontwikkeling van het provinciale archeologiebeleid in een integraal kader, waarbij de provinciale musea, de Universiteit van Maastricht, de (amateur)verenigingen, het rijk, de gemeenten en het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten worden betrokken.

Tijdpad

De besluitvorming over het bevorderen van het preventieve onderhoud en de uitbouw van de rol van de Monumentenwacht heeft in juli 1998 plaatsgevonden. De aanpassing van de subsidie-regeling treedt met ingang van 1999 in werking.

Het experiment steunpuntennetwerk wordt nog twee jaar voortgezet. Limburg participeert hierin door middel van een publiek-privaat samenwerkingsverband, gecoördineerd door het Monumentenhuis. Wij bevorderen dat in het jaar 2000 een structurele decentralisatie van taken van de rijksdienst plaatsvindt.

In de loop van 1998 wordt een provinciaal beleidsmedewerker archeologie aangesteld.

In datzelfde jaar wordt het pilotproject cultuurhistorische waardenkaart in het kader van het provinciale omgevingsbeleid voltooid. Daarna zullen wij moeten bepalen welke waarde dit instrument kan hebben in het proces van belangenafweging.

Het experimentele Regionale Opleidingsproject loopt tot en met 1999. Vanaf 2000 zou dit project in een reguliere opleidingsstructuur ingebed moeten worden.

Financiële aspecten

In het kader van nieuw beleid 1998 is structureel f 500.000,-- extra door Provinciale Staten beschikbaar gesteld voor monumentenzorg. Bij de realisatie van de restauratie van megakanjers zal afzonderlijk worden nagegaan wat de provinciale bijdrage kan zijn en in hoeverre hierbij een beroep op economische middelen opportuun is.

In het kader van nieuw beleid 1999 wordt voorgesteld structureel f 250.000,-- per jaar beschikbaar te stellen van de Monumentenwacht voor uitbreiding van de inspectiecapaciteit en de aanstelling van een hoofd Monumentenwacht.

In 1998 is formatie beschikbaar gesteld voor de aanstelling van een provinciaal beleidsmedewerker archeologie bij de formatie van de Hoofdgroep Welzijn.

De financiering van het Regionale Opleidingsproject wordt voor 1998 gedekt uit een bijdrage van het rijk ad f 312.500,-. Naar verwachting zal het Rijk in 1999 eenzelfde bedrag beschikbaar stellen. Daarna zal het project in het reguliere onderwijs geïntegreerd worden.

In het kader van het provinciaal omgevingsbeleid is een incidenteel budget in 1998 beschikbaar van f 75.000,- voor het pilotproject cultuurhistorische waardenkaart. Na het afsluiten van de pilot zal een evaluatie plaatsvinden en zullen voorstellen voor het verdere traject worden gedaan.

6. Cultuureducatie en -participatie

Ontwikkelingen

Cultuur veronderstelt cultuurbeleving. In dat verband worden cultuureducatie en -participatie als belangrijke aandachtspunten in het cultuurbeleid van de overheid gezien.

Bijzondere aandacht is er daarbij voor jongeren. Het in aanraking komen met, begrijpen van en participeren in cultuur worden gezien als belangrijke voorwaarden voor de appreciatie en der verdere ontwikkeling van cultuur. Jongeren zijn vaak trendsetters en dragers van cultuurvernieuwing.

Naast de opvoeding is het onderwijs een belangrijke plaats om fundamenten te leggen voor de cultuurparticipatie op latere leeftijd. In het beleid van de rijksoverheid is er daarom de laatste jaren meer aandacht voor cultuureducatie.

In samenhang hiermee wordt er ook in het provinciale cultuurbeleid aandacht geschonken aan cultuureducatie.

In het kader van de cultuurparticipatie zijn er, naast jongeren, nog andere groepen voor wie de toegankelijkheid van cultuur bijzondere aandacht van de overheid vraagt. Dat zijn vooral de ouderen en de gehandicapten.

Daarnaast zien we dat onze culturele samenleving steeds meer een multiculturele samenleving wordt. Dat is niet nieuw. Cultuur is altijd resultante geweest van allerlei, ook "vreemde" invloeden.

Wij constateren dat een heroriëntatie plaatsvindt op de taken en positie van de betrokken bibliotheken, Symbiose en overheden ten aanzien van de toegankelijkheid van cultuur- en informatie dragers, zoals literatuur, documentatie, nieuwe media en dergelijke. Hierover heeft inmiddels een commissie van betrokkenen (de commissie Kaiser) een rapport uitgebracht.

Beleidsdoelen

Door het stimuleren van waardering en begrip voor cultuur in al haar facetten willen wij bijdragen aan de individuele ontplooiing en de tolerantie voor culturele verschillen.

Wij willen culturele ontwikkelingen in onze provincie bevorderen door het stimuleren van de cultuureducatie en -participatie.

Wij willen met name bereiken dat het specifiek op de interesses en mogelijkheden van jongeren, ouderen en gehandicapten gerichte aanbod van cultuurbeleving en -participatie wordt uitgebreid. Dat draagt bovendien bij aan het verwerven van een betekenisvolle en volwaardige positie in de samenleving.

Democratie veronderstelt een geïnformeerde en mondige burger. Daarom is een optimale toegankelijkheid van cultuur en informatiedragers een belangrijk beleidsdoel. Onderdeel daarvan vormt het bereiken van draagvlak voor en overeenstemming over het meest geëigende sturingsconcept voor het Limburgse bibliotheekwerk.

Partners, rol provincie en actiepunten

Wij bevorderen initiatieven van culturele instellingen en cultuurproducenten, die erop gericht zijn op een groter bereik en een betere afstemming op de belangstelling van jongeren, ouderen en gehandicapten.

Speerpunt hierin is het provinciale project cultuureducatie dat in samenwerking met het culturele veld en de scholen wordt uitgevoerd.

Wij hebben bevorderd dat een stuur- en projectgroep zijn ingesteld, die het project inhoudelijk en qua structuur vorm geven en die inmiddels een achttal concrete projecten hebben geselecteerd met het oog op uitvoering daarvan in het schooljaar 1998/1999.

Een bijzondere impuls willen wij geven aan de popmuziek via de gelijknamige Limburgse stichting.

Het vinden van nieuwe verhoudingen en uitgangspunten voor het bibliotheekwerk in Limburg willen we in nauw overleg met alle betrokkenen actief ondersteunen. Hiertoe zullen wij bevorderen dat er korte termijn een voorstel voor een nieuwe structuur van het bibliotheekwerk in onze provincie wordt uitgewerkt.

Tijdpad

Het project Cultuureducatie gaat in 1998 van start. De stichting Popmuziek Limburg ontvangt vanaf 1998 een extra financiële impuls.

Projecten, gericht op een beter op de doelgroepen afgestemd aanbod, worden met ingang van 1999, gestimuleerd door middel van aanpassing van de criteria van het Welzijnsfonds.

Nog in 1999 willen we overeenstemming bereiken over de nieuwe structuur van het bibliotheekwerk in Limburg.

Financiële aspecten

De in dit kader extra benodigde middelen worden ontleend aan de beschikbare budgetten in het kader van de cultuureducatie, podiumkunsten, culturele infrastructuur en Welzijnsfonds.

II. HET INSTRUMENTARIUM

I. Naar een nieuw Cultuurplan en Kunstenplan

De Cultuur Agenda 2000 is een startpunt voor overleg en interactie. Tussen overheden, cultuurproducenten en -consumenten. Hieronder wordt beschreven op welke wijze wij dit overleg en deze interactie op hoofdlijnen gestalte willen geven.

Het Rijk legt zijn cultuurbeleid neer in Kunstenplannen, die een periode van vier jaren bestrijken. De Cultuur Agenda 2000 van de provincie Limburg sluit daarbij aan. Die agenda bevat actiepunten, die zijn gericht op opname in het Kunstenplan van het Rijk. Zodat Limburgse cultuur daarin een optimale plaats krijgt en voor die periode ook op rijksondersteuning kan rekenen.

De uitbouw van de integrale beleidsafstemming met andere overheden en met het veld, zoals hieronder beschreven, moet eveneens uitmonden in een breed gedragen cultureel manifest als insteek voor de komende onderhandelingen met het rijk over het Kunstenplan en over af te sluiten cultuurconvenanten.

Aansluitend op de beleidscycli van het Rijkskunstenplan en het provinciale Beleidsaccord zullen we vanaf 2001 een vierjarige Cultuurplan-cyclus introduceren. De Cultuur Agenda 2000 is de opstap daarnaar toe.

In het traject naar die provinciale Cultuurplannen speelt het veld een belangrijke rol. De provinciale Cultuurplannen zullen dus tot stand komen, mede gebaseerd op gestructureerd overleg met de betrokken overheden en het culturele veld. Bovendien zal aan het einde van elke vierjarige cyclus een evaluatie plaatsvinden van het gerealiseerde beleid en van de wijzen waarop daaraan door instellingen en organisaties is bijgedragen. Die "bijdragen" zullen ook concreet vooraf bepaald en achteraf "gemeten" worden aan de hand van afspraken over "producten" (dat wil zeggen: inhoudelijke bijdragen en resultaten).

Afstemming over het te voeren beleid met andere overheden en het culturele veld is een belangrijk aspect van de provinciale Cultuurplan-cyclus, die ons voor ogen staat. Daarom worden culturele regio- en stadsvisies onderdeel van die cyclus. Culturele regio- en stadsvisies zullen immers maatwerk bieden. Maatwerk in die zin, dat optimaal aangesloten kan worden bij de culturele identiteit van een regio en/of stad. Maatwerk ook, omdat een geïntegreerde beleidsvisie ontstaat door afstemming tussen overheden en veld. En tenslotte maatwerk, omdat een afstemming van cultuur op andere beleidsterreinen kan plaatsvinden. Met een accent op omgevingsbeleid, grote stedenbeleid, toerisme en economie.

Afstemming van beleid houdt niet op bij de provinciegrenzen. Wij streven ook afstemming na in Zuid-Nederlands verband. Het belang van die afstemming zien wij vooral in een gezamenlijk optrekken van Het Zuiden met het oog op de totstandkoming van de Kunstenplannen van en cultuurconvenanten met het rijk. Profileren van Het Zuiden en het zorgdragen voor een goed productieklimaat op cultureel gebied zijn de belangrijkste middelen om het doel dat ons voor ogen staat te bereiken, namelijk: het verwerven van een optimale plaats voor de Limburgse cultuur in de Kunstenplannen van het rijk.

Afstemming over de landsgrenzen heen willen wij vooral bereiken door, met onze partners aan de andere zijde van de grens, gemeenschappelijke cultuurparagrafen op te stellen met concrete actiepunten. Wij denken daarbij aan de promotie van cultuur, de spreiding van grootschalige culturele evenementen en samenwerking op het terrein van de regionale cultuurhistorie en dialect. Bij het Landschapsverband Rheinland en de Belgische provincie Limburg hebben wij dit proces reeds in gang gezet. Wij zullen bevorderen dat dergelijke cultuurparagrafen uiterlijk in de loop van 1999 tot stand komen. Samenwerking op dat terrein zullen we ook verder uitwerken met andere partners, in de Euregio en daarbuiten.

2. Naar een integraal beleidsinstrumentarium

De rol en positie van de provincie zijn niet voor alle onderdelen van het cultuurbeleid dezelfde. In dit agendapunt willen we aangeven welke rollen wij willen vervullen en welke posities wij willen innemen. Wij doen dat zeer beknopt. Enerzijds, omdat onze gedachten over rol en positie in de inhoudelijke agendapunten zijn aangegeven. Anderzijds, omdat die rol en positie niet altijd vastliggen en vaak resultante zullen zijn van een nadere afstemming met andere partners.

De culturele infrastructuur van Limburg krijgt vooral gestalte in de structurele subsidiëring van een aantal instellingen. Wij zullen in onderling overleg met deze instellingen duidelijker gaan maken wat wij van deze instellingen verwachten in het kader van het provinciale cultuurbeleid. Dat betekent dat wij naast productgerichte subsidie-afspraken (in de vorm van meerjarige subsidie-contracten), instellingen ook meer nadrukkelijk willen betrekken bij de ontwikkeling van ons cultuurbeleid. Wij streven naar een vruchtbare samenhang tussen ons cultuurbeleid en de inhoud van de werkplannen van de door ons gesubsidieerde instellingen en organisaties.

Vernieuwing, het stimuleren van nieuwe initiatieven en ontwikkelingen willen wij op drie manieren nastreven.

In de eerste plaats door het vervullen van een actieve rol als provinciale overheid. Dat wil zeggen: door ontwikkelingen en ontstane leemten te signaleren, kansen te creëren. Door verantwoordelijkheden duidelijk te maken en te benutten. En door het bevorderen van overleg en optimale afstemming.

In de tweede plaats door het instrumentarium van subsidiëring af te stemmen op het Cultuurplan. Dat wil zeggen: door financiële middelen, gericht in te zetten voor de realisatie van het provinciale cultuurbeleid. Door het actiedeel van het Welzijnsfonds als innovatiebudget en het subsidiedeel als stimuleringsbudget te benutten. Door subsidievoorwaarden en -criteria af te stemmen op de beleidsdoelen, die we willen bereiken. Door de provinciale begroting op het onderdeel Cultuur meer flexibel en eenvoudiger in te richten, zodat de inzet van middelen beter kan worden afgestemd op de realisatie van het provinciale beleid. Wij overwegen de introductie van het instrument "programma-subsidies" in de plaats van de huidige instellingsgerichte subsidiewijze. Met andere woorden: we willen door middel van subsidiëring, vanuit de provinciale beleidsdoelen, meer inhoudelijk sturing geven aan het beleid van de instellingen.

In de derde plaats willen we Symbiose een meer duidelijke positie geven in de uitvoering van het provinciale cultuurbeleid. Zo'n positie vraagt primair om duidelijkheid van onze kant. Dat betekent dat we helder zullen formuleren wat we van Symbiose verwachten. We doen dat door in aansluiting op het provinciale cultuurbeleid te komen tot productafspraken. Afstemming met het veld is daarbij noodzakelijk om wensen en behoeften vanuit het veld goed op de rollen en taken van Symbiose te laten aansluiten.

Provinciaal cultuurbeleid is autonoom beleid. Er is één uitzondering: in het monumentenbeleid hebben wij een aantal medebewindstaken op grond van het Besluit Rijkssubsidiëring Restauratie Monumenten 1997 (BRRM 1997). Daarnaast voeren wij ook autonoom provinciaal monumentenbeleid. Wij zullen de medebewindstaken en het autonoom beleidsinstrumentarium inzetten om ons cultuurbeleid op het terrein van cultureel omgevingsbeleid (inclusief monumenten en archeologie) te realiseren.

3. Financiële aspecten

De financiële consequenties van deze Cultuur Agenda 2000 worden opgevangen binnen de beschikbare budgettaire mogelijkheden. Dat betekent dat ten opzichte van het beschikbare cultuurbudget 1997 de volgende extra middelen beschikbaar gesteld worden.

In het kader van nieuw beleid 1998 is ten behoeve van het monumentenbeleid structureel f 500.000,-- extra toegekend. Vanaf 1999 wordt nog eens f 250.000,-- extra beschikbaar gesteld ten behoeve van de Monumentenwacht.

In het kader van het Welzijnsfonds is beschikbaar een bedrag van f 250.000,-- voor cultuur-educatie en zowel in 1998 als 1999 een bedrag van f 600.000,-- voor cultuurvernieuwing, -participatie en -educatie.

Voor het Limburghuis en het Centrum voor de Amateurkunsten is in het kader van nieuw beleid 1999 een bedrag beschikbaar van f 350.000,--.

In 1998 is f 1 miljoen extra beschikbaar gesteld voor het Bonnefantenmuseum. In het kader van nieuw beleid 1999 is, vooruitlopend op integrale besluitvorming over het provinciale museumbeleid, een extra bedrag van f 250.000,-- gereserveerd.

Voor initiatieven ter versterking van de culturele infrastructuur en ter bevordering van het cultuurtoerisme kan een beroep worden gedaan op de beschikbare middelen in het kader van het gelijknamige budgetten.

